

ПРЕДСЕДНИК ТАДИЋ: ПОТРЕБНА НОВА СТРАТЕГИЈА ЗА КОСОВО

Господине председниче,

Захваљујем се што сте сазвали нову седницу Савета безбедности како би још једном размотрили ситуацију у јужној српској покрајини Косову и Метохији до које је довело нелегално проглашење независности од стране привремених институција самоуправе 17. фебруара ове године.

ми да изразим своју захвалност због њиховог поштовања међународног права и да јасно поновим приврженост своје земље тим принципима.

Нажалост, бројчана мањина се определила да подржи нелегални покушај сецесије косовских Албанаца. Тиме је угрожен мир и стабилност на Западном Балкану и за читаву деценију уназађен рад Савета безбедности на решавању косовског проблема.

Председник Републике Србије Борис Тадић са делегацијом СПЦ на челу са Патријархом Павлом

Ваше екселенције,

Даме и господо,

Став Републике Србије је да се једностраним проглашењем независности директно крши Повеља Уједињених нација, Завршни акт из Хелсинкија као и други основни принципи на којима почива међународни поредак. Зато наглашавам чињеницу да Резолуција 1244 Савета безбедности и Глава VIII Повеље обавезују све државе чланице УН да поштују суверенитет и територијални интегритет моје земље.

Од 192 државе чланице светске организације велика већина и даље уважава те принципе и обавезе. У име Републике Србије, дозволите

На тај начин створен је амбијент у коме је међународни правни систем све нестабилнији, у коме свет постаје мање безбедан, а појављује се и опасност од непредвидивих ескалација криза у различитим деловима света. Потенцијална штета и по Светску организацију постаје све очигледнија јер су њени принципи доведени у питање, а то ће се лоше одразити и на њено деловање у будућности.

Са друге стране, Република Србија брани став који је потпуно у складу са чињеницом да смо били међу оснивачима Уједињених нација 1945. године. Србија озбиљно схвата идеју међународног права и снажно се залаже за унапређење мирољубивог, праведног и споразумног решавања спорова.

Управо зато је парламент Србије прогласио ништавном одлуку о једнострано проглашеној независности наше јужне Покрајине, а све касније одлуке које су из тог нелегалног акта проистекле - неважећим. Хоћу поново да нагласим да смо искључили употребу силе, потврђујући наше право да мирним, дипломатским и политичким средствима спречимо да такозвано независно Косово постане део светске заједнице суверених држава.

Господине председниче, желим да будем веома јасан: Србија никада неће признати независност Косова. Наставићемо да радимо у правцу проналажења легалног пута којим се могу премостити разлике, приближити супростављени ставови и пронаћи компромисно решење којим ће се решити историјски сукоб Срба и Албанаца.

Даме и господо,

Управо у таквом контексту желим да прокоментаришем извештај генералног секретара посвећеног УНМИК-у, као и писмо које сам тим поводом примио 12. јуна 2008.

У извештају се говори о појави "нове реалности" на Косову услед једнострано проглашене независности, а помиње се и такозвани "устав" усвојен од стране привремене скупштине покрајине Косово и Метохија. Тај нелегални акт има за циљ спровођење Ахтисаријевог предлога који никада није добио одобрење Савета безбедности, и зато нема никакву правну тежину.

У извештају се каже, цитирам: "Овај устав је тако конципиран да настоји да УНМИК-у, као привременој цивилној управи одузме ефективна овлашћења."

Такво узурпирање мандата УНМИК-а од стране приштинских власти изазива забринутост. Такође, забрињава и чињеница да извештај даје утисак прећутног прихватања кршења Резолуције 1244.

Ово наводи на закључак да неке утицајне земље, занемарујући међународно право, покушавају да задовоље интересе једне етничке групе, и то управо оне која је кроз претњу насилјем тражила испуњење својих максималистичким захтева.

То није прихватљив начин за решавање проблема. Међународни мир и безбедност могу се учврстити само кроз дијалог, споразум и поштовање права, а никако наметањем решења, присилом и претњама.

Ваше екселенције,

Од 17. фебруара ове године стање људских права у нашој јужној покрајини није се побољшало. Интерно расељена лица се нису вратила у своје домове. Нису отворена нова радна места. Уништене куће Срба нису обновљене. Приватна имовина Срба није враћена. Организован криминал није сузбијен, а наша културна баштина није заштићена. Истина је да се од момента нелегалног проглашења независности ситуација погоршала. "Нова реалност" о којој извештај говори у ствари је проузроковала даље погоршање ситуације на терену.

Даћу вам пример. Специјални представник генералног секретара Јоаким Рикер коначно је, пре неколико недеља, прихватио да донесе извршно решење којим се нелегално одузета земља враћа њеном правом власнику, српском православном манастиру из XIII века, Високим Дечанима, споменику светске баштине под заштитом УНЕСКО-а.

Нажалост, општинске власти у месту Дечани одбиле су да изврше одлуку Специјалног представника коју је донео на основу овлашћења дефинисаних Резолуцијом 1244. Такође, функционери УН у Дечанима проглашени су непожељним, а потом су и физички нападнути. Ова илустрација безобзирно непоштовања владавине права и стандарда УН са којима се суочавамо на територији покрајине имплицитно се признаје у Извештају констатацијом да, цитирам, "УНМИК, у својству привремене управе, више неће бити у могућности да ефикасно обавља велику већину својих послова".

То само наводи на закључак да мисија УН није завршена. Другим речима, она није испунила свој мандат и у таквим околностима Уједињене нације нити могу, нити смеју да оду са Косова.

Даме и господо,

Република Србија сматра да правац деловања који се предлаже у Извештају не води до компромисног решења за будући статус наше јужне покрајине.

Због тога не можемо да прихватимо Извештај генералног секретара. Све док се не заврши процес одређивања будућег статуса Косова који је предвиђен Резолуцијом 1244, међународна заједница предвођена Уједињеним нацијама мора да задржи своју централну улогу у очувању мира и стабилности на Косову и Метохији.

Једино Савет безбедности може донети одлуку о реконфигурацији на коју се позива извештај и писмо генералног секретара које ми је упућено. СБ је једина институција која има овлашћење да легитимно мења састав међународног присуства на Косову, као што то јасно дефинишу тачке 5. и 19. Резолуције 1244.

Поред тога, сагласни смо да шест тема које се помињу у оба документа - полиција, судство, царина, саобраћај, инфраструктура, границе и културно наслеђе - изискују нашу пажњу. Јер, сваким даном који прође без напора за постизања споразума о тим темама, повећају се нереална очекивања косовских Албанаца и расте опасност од погоршања ситуације на терену.

Србија је спремна за суштински дијалог у оквиру Уједињених нација како би се дошло до задовољавајућег резултата.

Даме и господо,

Желео бих да нагласим и своју забринутост због имплицитне промене става НАТО до кога је дошло пре неколико дана, за време последњег Министарског састанка у Бриселу. Иако је НАТО поново потврдио своју неутралност у погледу статуса и своју приврженост Резолуцији 1244, најављено је да ће КФОР преузети тзв "нове задатке".

Конкретно, имам у виду намеру НАТО-а да надгледа укидање Косовског заштитног корпуса, као и да надгледа и подржава оснивање и обучавање такзованих Косовских безбедносних снага, нове институције чије оснивање није одобрио Савет безбедности. Тиме се несумњиво излази из оквира Резолуције 1244.

Зато изражавам забринутост због могућности да делови међународних снага на Косову помогну формирање и обуку нелегалне војске. Таквим кораком би се довело у питање поверење између КФОР-а и свих етничких заједница у нашој јужној покрајини, посебно косовских Срба. Таквим погрешним потезом нарушило би се и дуго стварано поверење између КФОР-а и Војске Србије.

Господине председниче,

Желео бих да покренем још једно питање у овом Савету.

Наиме, ради се о нечему што представља очигледни немар бившег специјалног представника генералног секретара, господина Јоакима Рикера. Он је пре неколико дана донео извршну одлуку која отвара могућност да наменска средства, нешто више од 426 милиона евра, нелегално припадну властима у Приштини.

Да буде потпуно јасно: та средства налазе се на наменском рачуну УН и предвиђена су за санирање последица отпуштања радника, углавном косовских Срба, али и за српска предузећа приватизована у сумњивим процесима које води Косовска поверљивачка агенција. С обзиром да та новчана средства никако не припадају властима у Приштини, Уједињене нације морају одмах предузети све неопходне мере и гарантовати да ће новац бити наменски коришћен.

Позивам вас да заједно радимо на постизању решења за ово деликатно питање.

Екселенције,

На крају, скрећем вам пажњу на чињеницу да су у Републици Србији одржани парламентарни избори 11. маја.

У Србији тренутно трају преговори о формирању будуће владе. Нова Влада Републике Србије наставиће јединствену државну политику одбране интегритета земље и пут учлањења у Европску унију, јер је то недвосмислено опредељење грађана Србије. Испунићемо нашу међународну и домаћу законску обавезу и довршићемо сарадњу са Хашким трибуналом, уверени да је будућност целог Западног Балкана у Европској унији.

Србија је кључни гарант регионалне стабилности. Прошло је време када смо били део балканског проблема, сада желимо да будемо део решења. Зато желим да истакнем значај проналажења легалног пута за решавање питања Косова, пута који је прихватљив за заинтересоване

стране и који ће усвојити Савет безбедности. Само такав приступ може довести до одрживог решења који ће нам осигурати дугорочну стабилност и отворити економске перспективе које Европа XXI века може да обезбеди свим житељима Балкана.

Екселенције,

Управо зато видим европске интеграције као кључ будућег успеха Србије. У свечаном завету преамбуле Римског уговора каже се: "државе удружују

своје ресурсе у циљу очувања и јачања мира и слободе." То су вредности европске заједнице народа којој смо посвећени и којој ћемо ускоро припадати.

Без подела, без несугласица и без сукоба.

Сада је време за мир, економски развој и напредак.

Хвала на пажњи.

Њу Јорк, 20. јун 2008.

ИЗВЕШТАЈ ГЕНЕРАЛНОГ СЕКРЕТАРА УН БАН КИ МУНА

I Увод

1. Савет безбедности, својом Резолуцијом 1244 (1999), је овластио Генералног секретара да, уз помоћ релевантних међународних организација, успостави међународно цивилно присуство на Косову са циљем да се обезбеди привремена управа под којом би народ Косова могао да ужива суштинску аутономију.

2. Овај извештај се подноси Савету безбедности поводом девет година привремене управе под окриљем Уједињених нација, уз подршку кључних оперативних партнера, укључујући ЕУ, Организацију за европску безбедност и сарадњу (ОЕБС) и агенције, фондове и програме Уједињених нација. Током тих девет година, међународно цивилно присуство, познатије под називом Привремена мисија УН на Косову (УНМИК), помогло је Косову да начини значајне кораке у успостављању и консолидацији демократских и одговорних привремених институција самоуправе као и у стварању темеља за функционисање привреде. Мада је у спровођењу стандарда дошло да значајног напретка, остаје простора за даљи напредак у одређеним областима, нарочито на пољу повратка избеглих и интерно расељених лица. Пуно помирење и интеграција косовских заједница ће бити дугорочан процес који остаје као огроман изазов који захтева истинску посвећеност припадника свих заједница.

3. Трећег априла 2007. поднео сам Савету безбедности Свеобухватан предлог за решење статуса Косова (S/2007/168/Адд.1), који је припремио мој Специјални изасланик за процес решавања будућег статуса Косова, Марти Ахтисари. Савет, међутим, није одобрио предлог. Након тога је „Тројка“, коју су чинили представници ЕУ, САД и Руске Федерације, омогућила додатне интензивне преговоре између две стране крајем 2007. Ти разговори су се такође окончали без договора око статуса Косова. Скупштина Косова је 17. фебруара 2008, одржала седницу на којој је усвојена декларација о независности у којој се каже да је Косово независна и суверена држава. Декларација је добила подршку 109 од 120 чланова скупштине; 10 српских посланика није присуствовало седници.

4. Истог тренутка сам скренуо пажњу Савета безбедности на овакав развој догађаја. Чинећи то, потврдио сам де ће, чекајући инструкције Савета безбедности, Уједињене нације наставити да делују сматрајући да Резолуција 1244 (1999) остаје на снази и да УНМИК наставља да спроводи свој мандат у светлу новонасталих околности. Савет није заузео став поводом проглашења независности 17. фебруара. До данас су 42 земље чланице УН признале независност Косова.

II Развој ситуације на терену

5. Након проглашења независности, Србија је усвојила одлуку у којој се каже да оно представља насилну и унитарну сецесију дела њене територије. Поред тога, већина косовских Срба осудила је проглашење независности и предузела мере које представљају озбиљан изазов за

улогу УНМИК-а на Косову. Као израз свог незадовољства, косовски Срби су проширили бојкот косовских институција на полицију, правосудје, превоз и општинску администрацију. Срби, припадници Косовске полицијске службе (КПС), су напустили своје положаје у неколико општина на југу Косова, док су косовски Срби, припадници КПС-а на северу Косова, наставили да раде под командом међународне полиције УНМИК-а.

6. Косовски Срби су такође изразили своје незадовољство путем протеста, који су у већини случајева одржавани у миру, иако је било спорадичног насиља на северном Косову. Мање групе косовских Срба које су протествовале уништиле су 19. фебруара два царинска пункта на административној линији, док су 14. марта протестанти насилно заузели зграду суда у северној Митровици. Након тога, 17. марта је дошло до насилног сукоба УНМИК полиције и КФОР-а за време полицијске акције која је требало да поново успостави контролу над зградом суда. УНМИК чини напоре да успостави царину на административној линији и да омогући функционисање суда у Митровици.

7. Нова реалност и изазови УНМИК-у се такође појављују на подручјима у којима албански становници чине већину.. Косовска скупштина је 9. априла усвојила Устав Косова који треба да ступи на снагу 15. јуна. Према овом Уставу УНМИК-у би требало да буду одузете његове тренутне надлежности као привремене цивилне управе. У том смислу, Влада Косова је наговестила да ће поздравити наставак присуства Уједињених нација на Косову, под условом да обављају само преостале ограничене надлежности.

8. Поред овог развоја ситуације на терену, 18. фебруара сам примио писмо Високог представника ЕУ за заједничку спољну и безбедносну политику, који ме обавестио о спремности ЕУ да преузме појачану улогу у области владавине права на Косову у оквиру Резолуције 1244 (1999). Од тада, ЕУ је поновила своју спремност да пошаље своје особље на Косово за области полиције, правосудја и царине.

9. Такође сам обавештен да је Европска комисија упознала мог Специјалног представника са тим да ће од 30. јуна 2008. престати да финансира акције везане за економски развој и реконструкцију у оквиру УНМИК-овог IV стуба. Секретаријат је обавестио Комисију да та одлука није измењена после консултација у седишту УН и да је оставила УНМИК без техничких капацитета и буџетских средстава која би могла да надоместе финансирање експерата које је финансирала Комисија. У међувремену, косовска Влада је донела закон који ступа на снагу 15. јуна и којим ће се ефективно преузети обавезе и надлежности које тренутно спадају под УНИК-ов IV стуб, а односе се на управљање друштвеним и јавним предузећима. Овај закон, у комбинацији са најављеним престанком рада УНМИК-овог IV стуба, ефективно уклања овлашћења и капацитет УНМИК-а да контролише ове области.

Генерални секретар УН Бан Ки Мун

III. Напори да се постигне компромис

10. Проглашење независности Косова и ступање на снагу новог Устава 15. јуна представљају значајне изазове за Мисију и њену способност да спроводи административну власт. Осим тога, догађаји на северу Косова показују одлучност многих косовских Срба да одбаце учешће у косовским институцијама. У том контексту, верујем да се УН суочавају са новом реалношћу на Косову, са оперативним последицама по УНМИК, које се морају узети у обзир. Моја је процена да би занемаривање ове ситуације могло довести до повећања тензија на Косову, укључујући тензије међу косовским заједницама, а допринело би и неповољних околности за међународно цивилно присуство. Сходно томе, јавља се хитна потреба за решењем које би очувало међународни мир и безбедност и стабилност на Косову.

11. У том циљу, контактирао сам учеснике и кључне актере да бих утврдио да ли постоји основ за статусно неутрално решење које би било у стању да одговори на горе поменуте изазове на реалистичан и практичан начин у оквиру Резолуције 1244 (1999), и које би допринело ефектном сређивању ситуације на терену, смањењу тензија и очувању стабилности на Косову и у ширем региону. Разговори које сам имао са члановима Савета безбедности показују да постоји интерес да се оперативна улога УН на Косову прилагоди новонасталим околностима.

12. Такође сам учествовао у директним консултацијама са Приштином и Београдом о могућим будућим договорима о међународном цивилном присуству на Косову. У том циљу је Подсекретар за мировне операције УН-а путовао у регион да испита могућност за компромисно решење које би створило услове за начелно прихватање реструктурисаног међународног присуства на Косову. Србија и косовски Срби дали су назнаке да би за њих била прихватљива појачана оперативна улога ЕУ у области владавине права, под условом да се та улога спроводи под статусно неутралним окриљем УН. После ових разговора, моја је процена да и Приштина и Београд увиђају потребу да се пронађе решење које омогућава наставак присуства међународног цивилног присуства на Косову. С тим у вези, Србија је изразила посебну забринутост у погледу полиције, царине, правосудја, превоза и инфраструктуре, управљања административном граничном линијом и културног наслеђа. На основу тих консултација писао сам Његовој екселенцији г. Борису Тадићу и Његовој екселенцији г. Фатмиру Сејдићу, описујући практична решења, за која ћу наложити свом Специјалном представнику да их размисли са њима посебно у свакој од ових области (видети анексе I и II).

13. Понуда ЕУ да преузме значајнију оперативну улогу, такође је од кључног значаја. Та повећана улога омогућила би Уједињеним нацијама да поделе одговорност захваљујући стручности и ресурсима ове регионалне организације и партнера. Имајући у виду да постоји потреба за оперативним решењем за УНМИК које би очувало позитивно наслеђе Уједињених нација на Косову и Балкану, а које је у оквиру Резолуције 1244 (1999), као и спремност ЕУ да игра значајнију улогу на Косову, моја је процена да би циљеви УН најбоље били постигнути кроз појачану оперативну улогу ЕУ у области владавине права под окриљем УН, којом би руководио мој Специјални представник. Очекујем да мисија ОЕБС на Косову настави своје активности као део реконфигурисаног УНМИК-а. Присуство мисије ОЕБС широм Косова биће од суштинског значаја за промовисање демократских вредности на најширем нивоу и заштити легитимних интереса свих заједница на Косову.

IV. Структура Мисије

14. Најновији развој догађаја на Косову имаће значајне оперативне последице по УНМИК. У светлу новонастале ситуације на Косову, а на основу исцрпних консултација са Београдом, Приштином и другим кључним актерима, чекајући инструкције Савета безбедности, моја је намера да подесим оперативне аспекте међународног цивилног присуства на Косову. После пажљивог разматрања и анализе закључио сам да услови на терену захтевају практично прилагођавање структуре и

профила УНМИК-а. Уколико Савет безбедности не одлучи дургачије, Резолуција 1244 (1999) ће остати правни оквир за мандат УН, чије ће спровођење у пракси зависити од наступајућих околности.

15. Примлио сам к знању спремност ЕУ да игра појачану улогу на Косову, што се види у закључцима Европског савета од 14. децембра 2007. Моја процена је да би капацитет ЕУ да на Косово пошаље мисију у области владавине права, као што је и предвиђено Резолуцијом 1631 Савета безбедности (2005), могао корисно да допуни рад Уједињених нација и да има позитиван утицај на оптималну употребу ограничених средстава. Такође сам узео у обзир општи интерес Уједињених нација и потенцијално вредан допринос које регионалне организације могу пружити у подршци напорима УН у одржавању међународног мира и безбедности.

16. Европска унија ће обављати појачану оперативну улогу у области владавине права у оквиру Резолуције 1244 (1999) а под општим окриљем УН-а. ЕУ ће, у једном временском периоду, постепено преузимати повећане оперативне одговорности у областима међународне полиције, правосудја и царина широм Косова. Јасно је да ће међународна одговорност Уједињених нација зависити од степена ефективне оперативне контроле. УН ће извршавати следеће функције, поред осталих које треба да се одреде: (а) надгледање и извештавање; (б) омогућавање и олакшавање, где је то неопходно и оствариво, договора за укључивање Косова у међународне споразуме; (ц) омогућавање дијалога између Приштине и Београда за питања од практичне важности; и (д) функције у вези са дијалогом о спровођењу одредби које су назначене у мом писму г. Тадићу и г. Сејдићу.

V. Запажања

17. Моја процена је да су догађаји на Косову имали и да ће наставити да имају значајан оперативни утицај на рад УНМИК-а. Иако је УНМИК начинио напредак у остваривању и испуњавању задатака наведених у параграфу 11 Резолуције 1244 (1999), од устостављања мисије 1999, обим активности које УНМИК обавља значајно је смањен. По ступању косовског Устава на снагу, мислим да УНМИК више неће бити у стању да ефективно испуњава значајну већину својих обавеза као привремена управа.

18. Без пажљивог руковођења, најновији развој догађаја као и нове реалности на терену могу довести до повећаних тензија између косовских заједница и до несугласица између УНМИК-а и других актера на Косову, како домаћих тако и међународних. Постоји хитна потреба за осигуравањем међународног мира и безбедности и очувањем заоставштине Уједињених нација и међународне заједнице на Косову и у ширем региону. Ту нарочито истичем потребу да се осигурају, заштите и очувају права свих заједница на Косову.

19. Из ових разлога намеравам, чекајући препоруке Савета безбедности, да реконфигуришем међународно цивилно присуство на Косову. Постоји практична потреба за промењеним обликом међународног присуства које би било спремније да се позабави актуелним и будућим оперативним захтевима на Косову. Имајући на уму европску перспективу Косова и Србије, као и изричиту жељу ЕУ да игра значајнију улогу на Косову у области владавине права, намеравам да омогућим ЕУ да повећа своју улогу на том пољу.

20. Моја намера је да наставим консултације са релевантним партнерима, укључујући и ЕУ и ОЕБС, са циљем да се утврде функционалне одредбе за наставак међународног цивилног присуства и да се крене са спровођењем тих одредби што је пре могуће. С тим у вези, захвалам сам НАТО-у за наставак подршке коју пружа међународном цивилном присуству у складу са Резолуцијом 1244 (1999). Уверен сам да ће власти у Београду и Приштини, као и народ Косова, наставити да сарађују са УН у очувању мира и стабилности, како би Косово и остатак регије Балкана кренули ка стабилнијој и просперитетнијој будућности у Европи.

Уједињене Нације С /2008/354, 12. јун 2008.